

TAJEDNIK GRADIŠĆANSKIH HRVATOV

HRVATSKE NOVINE

116. ljetno // broj 23

6. juni 2025. – € 1,60

SLOGA JE MOĆ!

// MANJINSKA POLITIKA

Manjinske organizacije protestiraju
Narodne grupe čedu po novom budžetu dostati manje podupiranja. Po objavljenju budžeta se sada javlja zastupništvo narodnih grup.

3. stranica

// OBJEKTIVNA

Revitalizacija moliških Hrvatov
Autorica Marta Račić je istaknula kako je monografija oblikovana po dvoji terenski istraživanji u pokrajini Molise.

10. stranica

// POVIJEST

120 ljet meteorit u Mjenovu
Tako jedinstven kot je meteorit za Austriju, tako šarolika je povijest vlasništva ovoga nebeskoga kamena, ki se nahadja i u Beču i u Budimpešti.

12. stranica

// FOLKLORNI FESTIVAL

Šest dičkih grup u Uzlopu
Tamburica Uzlop je i ljetos pozvala na Dički folklorni festival. Ukupno šest folklornih i tamburaških naraščajnih grup je prezentiralo svoje znanje.

25. stranica

// ŽIVOTNI STIL

Vrt i puži 16

// HRVATSKE NOVINICE

Povijest iz Madjarske 18

// REDOVITO

Piloradić 4

Dušolovka 29

Šport 31-33

Glava tajedna 36

// IMPRESSUM

Erscheinungsort, Verlagspostamt, nakladnik & naslov uredništva: Kroatischer Presseverein / Hrvatsko štamparsko društvo; Postf. / poštanski pretnac 26, 7001 Eisenstadt / Željezno; Förderung / Podupiranje: Savezno kancelarstvo RA i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

Bundeskansleramt

telefon: 02682/61470

email: ured@hrvatskenovine.at



Prošlu nedilju su slavili u Dolnjoj Pulji 800. obljetnicu imenovanja sela, zajedno sa seli Mučindrof i Pervane. Prilikom svetačnoga akta su predstavili dolnjopuljansku veneru, ku je oblikovala Mia Koščan (3. s desna). Dolnjopuljanci imaju bogat program za cijelo ljetno, prošli tajedan je bio vrhunac s priredbami od utorka do nedilje. // foto: Kristijan Karali

13. stranica

// OGANJ



Pogorio seoski muzej u Stinjaki
Nedilju zvečera je zbusnuo oganj u dvi sa slamom pokrti stani u Stinjaki. Nošnje su još mogli spasi, čuda drugoga je zničeno.

// foto: Tereza Grandić

27. stranica

Aboniraj Hrvatske novine:

tel: +43 2682 61470

e-mail: abo@hrvatskenovine.at

web: https://hrvatskenovine.at

120 ljet mjenovski meteorit

Blizu Mjenova je 27. maja 1905. ljeta udrio meteorit na lapat. Ova činjenica se je u prošlosti pozabila i premalo cijnila a upravo ta mjenovski meteorit je jedini ki je udrio na zamlju današnjega Gradišća.

MJENOVNO – Na jezičnom i kulturnom polju je Mjenovo jako poznato u gradišćanskohrvatskoj sceni. Uzato se moru i nabrojiti mnogi događaji iz povijesti sela. Bar kako, uz sve povijesne događaje, se jedna posebna činjenica čudakrat pozabi, ne opominje ili premalo cijeni. Ove dane je bila ali opet u središtu interesa: Ljetos pred 120 ljet, točno 27. maja 1905., je blizu Mjenova udrio meteorit na lapat.

Mjenovski meteorit je jedini meteorit, ki je udrio na zemlju današnjega Gradišća! Nadalje broji Mjenovo unutar onih osam mjest na državnom teritoriju današnje Republike Austrije, na ki se našao meteorit. Još neobičnije je činjenica, da se on meteorit dandanas čuva na dvoji mjesti: Najveći dio (težina: 517 g) mjenovskoga meteorita je danas u Madjarskom prirodnoznanstvenom muzeju u Budimpešti (Magyar Természettudományi Múzeum, kratica: MPM). Manji dio (težina: 43 g) je izložen u kolekciji meteoritov u Prirodnoznanstvenom muzeju u Beču (Naturhistorisches Museum, kratica: NHM). Ondě se najde pod svojim znanstvenim imenom „Minnichhof-Meteorit“.

Mjenovski meteorit je kondrit/Chondrit (grupa L), ča znači da broji kot kameni meteorit med većinu onih, ki su se našli na zemlji. Zanimljivije je ali pitanje, zač se je mjenovski meteorit dilio u dva dijele – ča se more gledati kot rezultat dugoljetnoga zbluda med Bečom i Budimpeštom.

27. maja 1905. ljeta u 10:45 ura dopodne je meteorit udrio na lapat blizu Mjenova. Ljudi, ki su on događaj vlašćimi očima vidili, su djelali djelom u blizoj ciglenki, djelom na lapti. Svidoki da su vidili veliko svitlo i da su točno gledali, kamo je udrio on kamen iz neba. Ono



Manji dio mjenovskoga meteorita ki je izložen u bečkom Prirodnoznanstvenom muzeju. // Foto: Ludovic Ferrière/NHM Wien

mjesto, kade je udrio meteorit, leži na laptu na polju, ko se zove „Zdenčac“.

Nekoliko dan kašnje, četvrtak, 1. junija 1905., pišu šopronske novine (na nimškom jeziku) o ovom događaju sljedeće:

„Meteorit. Iz Mjenova su nas dostigle sljedeće novine: Prošlu subotu dopodne su čuli djelači ciglenke glasno fućkanje i su vidili škuro dugovanje, ko je palo jako ljuto iz neba i se je dibo ko zakopalo u zemlju. Kad su iskopali to dugovanje, su vidili da je meteorit, ki je velik kot šaka.“

Uz šopronske novine su i druge novine u monarhiji pisale o meteoritu, ki je udrio blizu Mjenova. Članki o meteoritu se moru najti npr. u štajerski novina ili i u česki novina. Pokidob su i pisale bečke novine Neues Wiener Abendblatt o tom događaju, je i dr. Fridrik Bervert (nimšk. Friedrich Berwerth, 1850.–1918.) velikim zanimanjem dočuo o padu meteorita. Bio je profesor za petrografiju na sveučilišću u Beču. 1897. ljeta je nastao peljač mineraloške i petrografske kolekcije u NHM-u. Od 1905. ljeta početo je još i bio direktor

NHM-a (ončas Bečki dvorski muzej). Bervert se je jako zanimao za meteorite i je imao želju, povećati sortimenat u mineraloško-petrografskoj kolekciji. Tako se je peršonski otpravio na put u Mjenovo ufajući da dobene već informacijov o meteoritu i da ga more dobiti za bečki muzej. U selu je našao muža, ki je iskopao meteorit i mu je otkupio kamen za 100 korun. Potom se je profesor skupa s meteoritom opet vrnuo u Beč.

Ugarska oblast je ali zapravo isto doznala o padu meteorita. Mjenovo je slišilo ončas ugarskomu dijelu monarhije, i tako je potribovao ugarski Nacionalni muzej u Budimpešti meteorit za sebe. Pokidob se je meteorit gledao kao dragocjenost, ka sliši općenitosti, a ne privatnoj osobi, se ne bi smio prodati Bervertu. Došlo je k tomu, da se je Ugarska grozila bečkomu profesoru sudskim procesom.

Ugarskoj oblasti se je ugotalo da dobene meteorit. Albert Berzeviezy, ugarski ministar za kulturu, se je isto zalagao za vraćanje meteorita u Ugarsku. Bervert sigurno nije kanio imati proces zbog meteorita i ga je

dao konačno ponajzad, kako pišu šopronske novine. Dogovorilo se je ali da će dostati Austrija ipak jedan dio meteorita. Ali stoprv 14. aprila 1918. ljeta po redovitom upozorenju je poslao peljač mineraloško-petrološke kolekcije u UPM-u, dr. József Sándor Krenner, mali kusić meteorita (5,2 x 3,8 x 1,7 cm, 43 g) u Beč. Tim završi tzv. putovanje mjenovskoga meteorita. On mali kusić meteorita se more dandanas pogledati u Prirodnoznanstvenom muzeju u Beču.

O mjenovskom meteoritu se je publiciralo dvojezično znanstveno djelo u seriji „Da se ne pozabi“, ku publicira Dvojezična knjižnica Mlade inicijative Mjenovo. Uzato se bavi i gradišćanska autorica Michaela Frühstück s meteoritom u svojem nimškom romanu *Missis Karlovits überfährt den Po*. Prilikom tzv. 120. jubileja se je i u austrijskom dnevniku „Der Standard“ (i u tiskanom i u online-izdanju) opširno pisalo o mjenovskom meteoritu.

Naša sela su puna povijesni događaji (i ako je mjenovski meteorit jako poseban primjer) – važno je, da se ne pozabu ...

MICHAEL HIRSCHLER